

Miró o l'estrella del matí en la foscor del franquisme

Quin llibre més interessant ha escrit el periodista Josep Massot sobre Joan Miró! Certament, *Joan Miró sota el franquisme* (Galaxia Gutenberg) és una biografia del gran pintor català, però Massot fa també una mirada ampla i crítica sobre el seu temps, i situa el personatge en el seu moment històric, centrant la vida del pintor durant els durs anys del franquisme. I escriu amb una agilitat i erudició astoradora, mostrant la resistència del pintor a col·laborar amb el règim del dictador, el malestar que li causava Franco, i com altres, com ara Salvador Dalí, es convertiren en addictes al règim i li feren les corresponents genuflexions. Massot va desgranant amb perícia les vicissituds d'aquells anys, i alhora va mostrant, sense cap escrúpol, les simpaties de cadascú: un Tàpies amb uniforme falangista fent guàrdia davant de l'obelisc dels caiguts per la pàtria; un Salvador Espriu escrivint "al seu amic falangista Llorenç Villalonga cartes filofeixistes alegrant-se de la instauració de l'ordre", o un Eugeni d'Ors subscriuint la destrucció i purga de l'art degenerat (on era, és clar, Miró). Així com el paper anihilador de tants altres: Juan Ramón Masoliver, Juan Eduardo Cirlot ("poeta filonazi") o Antonio Tovar, un dels traductors de Franco en la reunió amb Hitler a Hendaia.

Però, alhora, aquest és un llibre tendre, que ens mostra el Miró més íntim i casolà. La seua filla Maria Dolors explicava que "la Guerra Civil va produir al meu pare una ferida que mai va acabar de cicatritzar". Fruit d'aquella tragèdia, va nàixer a París la sèrie "Constel·lacions": com més barbàrie, com més aïllament, com més destrucció, més forts, vius i vitals eren els colors del pintor. Miró pintava en la soledat més absoluta i la pintura el va salvar: aquell cosmos de colors, aquell llenguat-

MARTÍ DOMÍNGUEZ
@MartíDominguezR

IL·LUSTRACIÓ DE DIEGO MIR

ge nou, decantació pictòrica poètica, ple de signes i d'emocions, va ser el seu lenitiu vital a la brutalitat feréstega de la guerra. Miró creia en la cultura com últim refugi de la humanitat. Com deia el polític Édouard Herriot: "la culture, c'est ce qui reste quand on a tout oublié".

I sobre aquesta putrefacció del franquisme sura la figura de Picasso, enfrontat al règim. I els esforços de les autoritats franquistes per desautoritzar-lo, i com de colp i volta descobreixen que aquell art degenerat que tant havien criticat era la porta d'entrada als Estats Units, i com s'esforcen a captar Miró. La dignitat intel·lectual del pintor és admirable, així com els esforços que fa per a no ser utilitzat pel règim. Perquè la paradoxa és que Franco i els seus adlèters detestaven aquella mena de pintura, però alhora la necessitaven per tal de fer creure al món que no eren feixistes, i que, a més a més, s'allunyaven del realisme social imposat a la Rússia de Stalin. De colp i volta, fer-se amb Miró (ja que amb Picasso no podien de cap manera) es va transformar en una necessitat nacional. I el pintor va resistir.

Miró no és una constel·lació, és un univers. Un home tímid, que viu dins del seu món, protegit per la seua dona Pilar i per la seua filla Maria Dolors. El llibre està trufat d'anècdotes familiars, com ara quan la filla es va casar amb un policia de la duana d'Andorra: sembla que en una inspecció el duaner va obrir la maleta de la filla de Miró i en descobrir tota la llenceria que hi havia li va demanar directament una cita. I al cap de poc es varen casar. El pare faria una pintura poètica, però la vida sovint segueix les sendes més innates i materialistes de la naturalesa humana.

Josep Massot ha escrit un llibre guia que ens endinsa per totes aquelles galàxies mironianes, situant el pintor en el que és: un exemple d'honestat intel·lectual i de triomf del seu art. Una estrella del matí lliure i entotsolada en la lúgubre i cruenta postguerra franquista. Llegint aquest llibre descobrim un Miró ocult, personalíssim, que ens reconcilia, si més no, amb l'espècie humana.